מקום שנוטלין עליה שכר. (ג) חזרת אבידה שכר: **תפול הנאה להקדש.** דכיון דמודר ממנו הנאה לא מצי המי למיתב ליה שכר: **בשלמא למ"ד אפי' בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר נמי מהדר.** ליה אבידתו היינו דקתני מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה [להקדש] כיון דמחזיר לא מצי למישקל מייניה השכר לפי שזה בעל אבידה הדירו מנכסיו אינו יכול להשתייר השכר בידו דמקום שנוטלים עליה שכר הוא (ד) לא מצי בעל אבידה למימר הואיל ואינו יכול ליטול השכר יהא שלי לפיכך תפול הנאה להקדש. ואי נכסי מחזיר אסורים על בעל אבידה והאי מחזיר אדם עשיר הוא ואינו רוצה לקבל שכרו דזילותא הוא לקבל השכר מכל מקום האי בעל אבידה לא מצי תפיס לשכרו משום דמודר הוא מנכסי מחזיר ושכרו איתיה גביה דמקום שנוטלין עליה שכר הוא לפיכך תפול הנאה להקדש: **אלא למ"ד.** כשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה מהדר והתם איכא למימר תפול הנאה להקדש אבל נכסי בעל אבידה אסורים על מחזיר לא מהדר הואיל ולא מהדר ליה לא יהיב ליה אגרא אם כן מאי תפול הנאה להקדש איכא למימר הכא הואיל ולאו בר אגרא הוא: תריץ **אחדא קתני.** אחד לחוד מיירי תפול הנאה להקדש בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה דבעל אבידה לא מצי תפיס אגריה דמחזיר דלא מצי למיתבי מייניה ומחזיר נמי לא בעי ליטול שכר דעשיר הוא להכי תפול הנאה להקדש: **לא שייכא.** וליכא הנאה כלל: **משום דקא מהני ליה.** דאע"ג דמידעם דנפשיה מהדר ליה אפ"ה מהני ליה דדמי כמאן דמהני ליה מנכסיו: **מהדר ליה.** משום דמידעם דנפשיה מהדר ליה ולא מהני ליה כלום: **בשלמא למ"ד אף בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה מהדר היינו דמתרץ מקום.** כלומר דמשכחת ליה מקום שנוטלים עליה שכר תפול הנאה להקדש דכיון דנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מצי בעל אבידה לשייר השכר לעצמו דהא נכסי מחזיר הן ואסורין עליו ונריך לו ליתן השכר והמחזיר אי אדם עשיר הוא (ה) ואינו רוצה לקבל השכר להכי תפול הנאה להקדש: **אלא למאן דאמר בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מהדר היכי מתרץ מקום.** שנוטלין עליה שכר הא ליכא (ו) שכרו כלל דלא מהדר. והכא ליכא לתרוצי אחדא קתני דהתם דכיון דקאמר בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה קא מוקי ליה תפול הנאה להקדש דכופין לבעל אבידה שיתן השכר להקדש ואין יכול להחזיק בו דנכסי מחזיר אסורין הן עליו אבל הכא ליכא לתרוצי אחדא קתני אנכסי בעל אבידה אסורין עליה דכיון דנכסי מחזיר אין אסורין על בעל אבידה מצי האי בעל אבידה למיתפס השכר לנפשיה ולא נפיל להקדש והיכי מתרץ מקום קשיא: ככר

תנן מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה להקדש בשלמא למ"ד דאמר בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה אבל דבעל אבידה אסורין על מחזיר לא מהדר היינו דקתני מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה להקדש אלא למאן דאמר אפילו נכסי בעל אבידה אסורים על מחזיר לא מהדר משום פרוטה דרב יוסף מש"ה קתני סיפא דמקום שנוטלין עליה שכר אם זה המחזיר גברא יקרא ואינו רוצה לקבל שכרו לא ישהנו בעל אבידה לאותו שכר אלא דהא מתהני מייניה אלא תפול הנאה להקדש אלא למ"ד דאפילו נכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר מהדר אם כן ריש"א דקתני ומחזיר לו אבידתו אפי' בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר נמי היא וסיפא דקתני תפול הנאה להקדש אמוראה מילתא קאי ובשלמא בנכסי מחזיר אסורין אתי שפיר אי מחזיר גברא יקרא הוא כדפרישית אבל בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר למה לי דתפול הנאה להקדש יעכבנו בעל האבידה לעצמו שהרי לא נאסרו נכסי מחזיר וליכא למימר דהכא כשבעל אבידה גברא יקרא ורוצה ליתן שכר ומקבל לא מצי שקיל דהא נכסי בעל אבידה אסורין עליו ומשום הכי תפול הנאה להקדש דבכהאי גוונא לא שייך יקרא לקבל אבידתו בחנם כך פירשו רבותי. ולי נראה דהכי קאמר אמאי תפול הנאה להקדש יתן שכרו בעל אבידה למחזיר דנהי דנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר אפילו הכי מותר ליקח ממנו שכרו דהא (ז) הש"ס זבינא דרמי על אפיה אמר לעיל [לא.] דהנאת מוכר הוא ולא לוקח ונפקא מינה דאי לוקח מודר ממוכר מותר ליקח ממנו זבינא דרמי על אפיה מאי טעמא דהא מכל מקום מודר מיתהני מההוא מידי דמוכר אלא ודאי היינו טעמא דכיון דזבינא דרמי על אפיה הא משכח מינה לוקח טובא וכל כה"ג אע"ג דאתי לידיה ממדיר לא מקרינא הנאה הכא נמי במקום שנותנין עליה שכר דהיינו בבטל מן הסלע אע"ג דיהיב ליה כי ההוא אגרא בעל אבידה למחזיר לא מיתהני מחזיר מייניה דבעל אבידה כלל שאותו שכר כבר היה מצוי בידו וכיון שכן אמאי תפול הנאה להקדש הא מצי בעל אבידה למתביה למחזיר. כנ"ל ונכון הוא: **ומשני אחדא קתני. כלומר ריש"א דמחזיר אבידתו בין בנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה בין בנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר אבל סיפא במקום שנותנין עליה שכר תפול הנאה להקדש אחדא בלחוד קאי דהיינו אנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה: **איכא דמתני לה כהדין לישנא וכו' לא שנו אלא בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר.** ומתני' לגדלין קתני שוקל לו את שקלו ופורע לו את חובו מדיר למודר ומחזיר לו אבידתו (ח) מדיר למודר ותורס לו את תרומותיו מדיר למודר ומשום דבעי תנא למיתני כולהו גווני דשרי בין מדיר למודר תנא הכי כך נראה בעיני. אבל בנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מהדר ליה משום דקא מהני ליה ועדיף טפי מפורע לו חובו דהא קא ממטי ליה בידיה ואי לא דקא מהדר ליה אפשר דפסדא מייניה לגמרי: **בשלמא למ"ד אף בשנכסי מחזיר אסורין מהדר.** כלומר דמודר מחזיר למדיר ומדיר למודר היינו דמתרץ מקום דאיכא לתרוצי דאחדא קתני כלומר היכא דמהדר מדיר למודר אלא למ"ד בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מהדר וא"כ מתני' דמחזיר לו אבידתו בשנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר בלחוד היא וא"כ היכי מתרץ מקום דנכה"ג ליכא למימר תפול הנאה להקדש וכמו שכתבתי למעלה: ולענין הלכה קיי"ל דבין בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה בין בשנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר מהדר דהא מ"ד דבנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה לא מהדר אתותב ואע"ג דמ"ד בלישנא קמא דנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר לא מהדר לא אתותב דאדרבה אתיא לדידיה מתניתין טפי שפיר אפ"ה כיון דהאי לישנא בתרא הוא והך סברא דבין בנכסי מחזיר אסורין בין בנכסי בעל אבידה אסורין מהדר איתמרא בתרתי לישני כוותיה נקטינן וכן פסק הרמב"ם ז"ל:

אמר

מסורת הש"ס

ו) ל"ל דאמתא זבינא. יעב"ן.
ב) ל"ל מודר למדיר.

הגהות הב"ח

(א) גמ' על בעל אבידה מהדר ליה דמי מהדר ליה מדי דנפשיה: (ב) שם מהדר ליה היינו דמתרץ וכו' אסורים לא מהדר היכי מתרץ: (ג) רש"י ד"ה מקום שנוטלין עליה שכר נוטלין על חזרת אבידה שכר הס"ד: (ד) ר"ה בשלמא וכו' ולא מצי בעל: (ה) ד"ה היינו וכו' עשיר הוא ואינו: (ו) ד"ה אלא למ"ד וכו' הא ליכא שכר כלל כיון דלא מהדר והכא ליכא לתרוצי אחדא קתני כדלעיל דהתם ניחא דקאמר בשנכסי מחזיר וכו' אסורין עליה דמחזיר דכיון דנכסי:

תוספות

בשלמא למאן דאמר בשנכסי כו'. פירוש שנייהם מודרי' זה מזה לכך תפול הנאה להקדש אלא מ"ד וכו' אמאי תפול הנאה להקדש יתן שכרו למחזיר שהרי אינו מודר מבעל אבידה: ה"ג **אחדא.** פי' לגבי חדא (עלי') מייניהו קתני תפול (עלי') הנאה להקדש אם המחזיר אינו רוצה לקבל השכר מ"מ נהנה מן המחזיר והוא מודר הנאה ממנו אמנמי' במתני' שצריך שיתן הבעל אבידה שכר ויפול הנאה להקדש וא"ת איכא למשמועינן שאם היכא שאין המחזיר רוצה לקבל ר"ל דאורחא דמילתא הוא שאינו חושש לקבל שכר הואיל דמצוה הוא אע"פ שאינו מחוייב לעשות כיון שהוא בעל ממלאכתו: **היכי מתרץ מקום קשיא.** וא"ת ולישני כדלעיל דאחדא קתני וריש"א מיירי שאין בעל אבידה רוצה לעכב השכר לעצמו ואז צריך שתפול הנאה להקדש שאין המחזיר רשאי לאוכלו שמודר הנאה ממנו יש לומר דלא דמי בשלמא לעיל דגילות הוא שאין המחזיר רוצה ליטול שכר על השבת אבידה משום מצוה דגנאי הוא אבל הכא לאו גזירתא דמלתא שהרי אין גנאי מלעכבו לעצמו:

עין משפט נר מצוה

ו) א מיי' פ"ז מהלכות נדרים הלכה ח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכז סעיף ג:

פירוש הרא"ש

ובספרים נמצא כ"א בשלמא למ"ד בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה אבל דבעל אבידה אסורין על מחזיר לא מהדר היינו דקתני מקום שנוטלין עליה שכר תפול הנאה להקדש אם אין המחזיר רוצה לקבל שכר אלא למ"ד אף בנכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר נמי מהדר ומתני' איירי נמי בכל ענין בין בשנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר אבל נכסי המחזיר מותרין לבעל האבידה ובין בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה אבל נכסי בעל אבידה מותרין למחזיר אמאי תפול הנאה להקדש היכא דנכסי מחזיר מותרין: **אחדא קתני.** האי תפול הנאה להקדש לא קאי אדנכסי מחזיר מותרין לבעל אבידה אלא אדנכסי בעל אבידה מותרין למחזיר והמחזיר אינו רוצה לקבל שכר וליכא למימר נמי דקאי אהיכא דנכסי בעל אבידה אסורין למחזיר ותפול הנאה להקדש אם אין בעל אבידה רוצה לעכב השכר דהא לא איצטריך למיתני דכיון דאין המחזיר יכול ליטול שכר הרי הוא של בעל האבידה ואם יגלה יתן כל ממונו להקדש אבל כשאינו יכול לעכב השכר הולך לפרס מה יעשה בו: **משום דקא מהני ליה.** מדעם דנפשיה קא מהדר ליה: **אף בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה היינו דמתרץ מקום.** דכיון דשניהם מודרין זה מזה מחזיר אינו יכול ליטול ובעל אבידה אינו יכול לעכב: **בשנכסי מחזיר אסורין לא מהדר.** ולא איירי מתניתין אלא בשנכסי בעל אבידה אסורין על המחזיר אבל נכסי מחזיר מותרין לבעל אבידה היכי מתרץ מקום אמאי לא מעכב השכר לעצמו:

אמר רבא היתה לפניו כבר של הפקר ואמר כבר זו הקדש נטלה לאוכלה מעל לפי כולה. האי דנקיט לה בכבר של הפקר ולא נקט לה בכבר שלו שהיתה עומדת בחצרו והקדישה משום דבכי האי גווא נטלה לאוכלה לא מעל דכיון דמקמי הקדש שלו היתה ולאחר הקדש ג"כ ברשותו עומדת ה"ל כגזבר של הקדש דאמרי' בסוף פ"ק דחגיגה (דף יח.) שאם נטל דבר של הקדש לזכות בו לא מעל משום דמעיקרא נמי ברשותיה קאי והשתא נמי ברשותיה ואין מעילה בהקדש אלא במוציא מרשות הקדש לרשות אחר ומה לי בחצרו מה לי בידו הכא והכא לא נפיק מרשותיה להכי נקיט לה בכבר של הפקר שהיתה עומדת תוך ד' אמותיו שקונות לו בכל מקום ומש"ה כי אמר כבר זו הקדש חייל ומקדיש זה לא זכה בו מעולם דאע"ג דאמר בפ"ק דב"מ (דף י.) דד' אמות של אדם קונות לו אפי' כי לא אמר אקנה הכא שאני משום דכיון דאמר כבר זו הקדש גלי אדעתיה דלהקדש ניחא ליה דליקני לדידיה לא ניחא וגילוי דעתא כי האי מהני כדמוכח סוגיא דהתם ומאי למעבד הכי דה"ל כמגביה מציאה לחבירו דקנה חבירו ולא הוא הכא נמי הקדש קני ואיהו מעולם לא קנה בה נ"ל. ומש"ה נטלה לאכלה מעל לפי כולה שכיון שלא זכה בו מעולם אינו כגזבר עליה ולפיכך כשנטלה הויא"ה מרשות הקדש ומשום הכי מעל: **להורישה לבניו מעל לפי טובת הנאה שבה.** דכיון דלא הגביהה חלא לאורישה לבניו ולא שיקנו אותה עכשיו לא נפקא לחולין אבל מ"מ מעל לפי טובת הנאה לפי שמעכשיו יחזיקו לו בניו טובה כיון שהוא מחזר להורישם ובניו מועלין לכשיוציאו. והא דאייתי הכא הך מימריה דרבא משום דדמיא ליה להך בעיא דבעא מיניה רב חייא בר אבין דכי היכי דהכא הקדש הכבר ואח"כ נטלה לאכלה בדרב חייא בר אבין נמי אסר הכבר ואח"כ נתנה לו: **בעא מיניה רב חייא בר אבין מרבא כברי עליך ונתנה לו במתנה מהו כברי א"ל כי איתיה ברשותיה אסור.** דכברי בעוד שהכבר שלו משמע אבל לאחר שנתנה כיון דלא הוי שלו מותר בה או דלמא עליך א"ל עדיין לא נטלה לאכלה בדרב חייא בר אבין נמי אסר הכבר ואח"כ נתנה לו: **בעא מיניה רב חייא בר אבין מרבא כברי עליך ונתנה לו במתנה מהו כברי א"ל כי איתיה ברשותיה אסור.** דכברי בעוד שהכבר שלו משמע אבל לאחר שנתנה כיון דלא הוי שלו מותר בה או דלמא עליך א"ל. ועלויה שויתיה לאותו כבר הקדש ואע"פ שנתנו לו במתנה אסור: **אלא.** הא קמבעיא (ב) ליה האי דאמר כברי עליך אי אמרי' דכל זמן שהוא ברשותיה מיגנב דילמא אתי לידיה מיניה דיליה קאמר ליה: **ולאפוקי דאי נגבה מינגב.** לאותו כבר ונתנה לו הגנב במתנה שאינו אסור בה האוחל והוא עצמו לא נתנה לו אי דלמא אע"ג דאי נגבה לא מיגנב אסור בה הואיל והוא מכבר כך אסר בכברי עליך, אינו נאסר בכבר, דבכברי שלו משמע, וכיון שהאמינו קונה חלקו בכבר, ואו לא אלו לאסריה עליה הוה כבר בלשון כברי, שאינו אומר בזה הלשון חלקו של מוחזק, אבל אי אמר כבר זה, חזר ממתנתו ויכול לאסור, שברי לא זכה במתנה עדיין (ראמ"ה בשמו).

מוסף רש"י

אלא בכברי עליך לאפוקי מאי. ה"ג אלא בכברי לאפוקי מאי לאפוקי מגנב, כלומר רב חייא אקשי זה לרבה דאמר דבכברי עליך אסורה אפילו נתנו לה במתנה, בכברי דמשמע מישנו לאיסור מאי אתא לאפוקי, לאפוקי שאם נגנבה והגיע אחר כך לגאחר שמותר בה, אבל אם אחרה לו אלא כל זמן שהיא בידו וברשותו אע"פ שיתנה לו יהא אסור בה, אבל אם יצאה מביתו ומרשותו יהא מותר בה אם יגיע הבכר לידו, ושני רבא לא, דאפילו נגנבה אסור בה, דבכברי היא כל זמן אלא בה מתיא, אלא בכברי אתא לאפוקי שאם הזמינו מתנה לאכול עמו מהבכר ואחר כך אסר בכברי עליך, אינו נאסר בבכר, דבכברי שלו משמע, וכיון שהזמינו קונה חלקו בבכר, ותו לא מלי למסריה עליה הוה כבר בלשון כברי, שאינו אומר בזה הלשון חלקו של מוזמן, אבל אי אמר כבר זה, חזר ממתנתו ויכול לאסור, שברי לא זכה במתנה עדיין (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

היתה לפניו כבר של הפקר. כתוב ד' אמוראי ואמר כבר זו הקדש וכיון שהוא כתוב ארבע אמותיו חל עליו הקדש כדאמרינן בפ"ק דב"מ (דף י.) דאדבע אמות של אדם קונות לו בכל מקום: **נטלה לאכלה מעל לפי כולה.** דכיון שכיון לזכות בה הוציאה לחולין ומעל דמעולה הייתו שיעור רשות שמתכוין לשנותה מרשות גבוה לרשות הדיוט ונלגב שיהא שוגג ומשלם אותה ואת חומשה: **להורישה לבניו מעל לפי טובת הנאה שבה.** אבל לפי כולה לא מעל לפי שלא זכה בה אדם ולא יצאה מרשות הקדש דהא לא נתכוין לזכות בה אלא לגורר בניו שלא יבניו ומי לא זו זו בה למ"ד המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו ולמ"ד ומי קנה הכא לא קנה משום דאיסורא לא ניחא להו דליקני הי"ש ומי אם נטלה לזכות בה לאחר אז לזכות בה מיד לבניו אלא אורחא דמילתא נקט דבל עמל דאדם לבניו והקשה ה"ר אליעזר ממי"ץ אמאי נקט כבר של הפקר דימא היתה לפניו כבר של הקדש ופי' בשם ה"ר יצחק שהכבר של הקדש היתה רחוקה ממנו הרבה ואין אדם סמוך לה שיוכל לזכות אלא הוא ואמר לכשאזכה בכבר זה תהיה הקדש וקמ"ל דאל עליה הקדש דכיון דבידו לזכות בו כדאמר בפרק אע"פ שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה תקדוש דקדשה הואיל ובידו לפדות: **נטלה לאכלה.** ובעי למהדר ביה מעל דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: **מעל לפי טובת הנאה שבה.** אם יש בה שוה פרוטה בתה שבניו מחזיקין לו טובה שלא לזכות בה לגרכם משלם פרוטה וחומשה דהקדש: **בברי עליך ונתנה לו במתנה מהו.** אי אמר כבר זה אפילו אי יהבה לאחר אסורה לו כדתנן לקמן בפרק השותפין (דף מו.) לבית זה שאני נכנס מת או שמכרו לאחר אסור וכיון דלא אמר זה אם נתנו לאחר פשיטא שמותר כדתנן לקמן לביתך שאני נכנס מת או שמכרו לאחר מותר ומיבעיא ליה אם נתנו למודר עצמו אי הוי כאחר דכיון דאמר ברברי ולא אמר זה דוקא כי איתיה ברשותיה אסור: **או עליך א"ל** ושוויה עליה בהקדש. לעולם אפילו לאחר שנתנה לו: א"ל פשיטא אע"ג דיהבה ליה במתנה אסור דעליך לעולם משמע: **אלא ברברי עליך מאי.** כיון דאפילו נתנה במתנה אסור. לשון ברברי דמשמע כל זמן שהוא שלי דוקא: **לאפוקי דאי נגבה מינגב.** במתיה שאם גנבה ממנו שמותרת לו לפי שאתה מרשותו ולא נתנה לו במתנה וא"ש מהשוה טעמא דשרש נגנבה אית לך למשרי נמי נתנה לו במתנה כך פירש ה"ר אליעזר ממי"ץ ולא נראה דאי לא נתייאש ממנו אכתי לא נפיק מרשותיה ואסורה לו ואי נתייאש ממנו הוי כמו נתנה לאחר אלא הכי קאמר ע"כ לאפוקי דאגנבה מגנב שיהיה מותר בתמיה הא לא נפיק מרשותיה כל זמן שלא נתייאש ממנה אלא ע"כ למעוטי נתנה לו במתנה והוה מלי לשנויי למעוטי אם נתנה לאחר: **אמר ליה לאאוקי דאומניה עליה.** שאם הזמינו לאכול עמו והיה בכר מונח לפניהם על השלחן ואמר בכרי עליך ואם אמר בכר לה משמע כל הבכרות שבבית הלו דאמר בכרי דדוקא בכר שלפניהם אסר עליו ויש פרים גורסים אי נמי דאזמניה עליה ולאפוקי דאגנבה

מוסר הש"ס

ב) ל"ל דיהביה. ג) ל"ל הפקר.

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ד מהלכות מעילה הלכה ט: ח ב מיי' שם הלכה י ופ"ב מהלכות נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רנח סעיף ח:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נטלה וכו' שהחזיק בה קנאה ואח"כ הקדישה עסקינן דקודם לכן לא יכול להקדישה ואם אכלה מעל וכו' ע"מ להורישה לבניו לא מעל אלא לפי כל"ל והד"ל: (ב) ד"ה אלא הא קמבעיא ליה וכו' מי אמרינן כו' קאמר ליה ולאפוקי כל"ל והד"ל:

תוספות

היתה לפניו כבר של הקדש וכו'. תימה אי אירי בהקדש מאי שייכא כאן מלגא דרבא גבי מתני' דמיירי בקונאות ומלגא דרבא: מיירי בקונאות והה"ש דנקט לאו דוקא אלא בהקדש קאמר וא"ת אמאי נקט מלגא בקונאות כיון דבהקדש אלי לאיצטט וי"ל דבהקדש לא אמרי' מעל לפי טוטת הנאה שבה אם אין בו שוה פרוטה דאין מועל בהקדש בפחות משוה פרוטה אבל בקונאות בכל דהו איכא איסור הנאה: **ואמר כבר זו הקדש.** נלשון זה אמר אע"פ שלא אמר לכשאזכה בה אפ"ה כי זכה בה הוי הקדש והואיל ודעתו לזכות בה וא"ת והא אין אדם מקדיש דשלו"ל ולא דמי לאומר הרי פסח קדושה לאחר שלשים דהרא קדושה התם בידו להקדיש מיד אבל הכא לאו בידו להקדיש מיד לכ"ע שנטלה וזכה בה ולאח"כ הקדישה ובא אדם אחר ונטלה ואכלה אי הוא עצמו מתחילתו שזכה בה נטלה לאוכלה זכה בכולה והלכך הקדש נמי חל על כולה ואם מתחלת נטילתה לזכות בה כולה לאורישם לבניו לאלוק להם אי ליתה לאי אדם אם שיש לו בה ולכך מעל לפי טוטת הנאה שבה וא"נ דלישנא דרבא לא מתמעט הכי דקאמר כבר זה הקדש ואחר מכאן נטלה לאוכלה מתמעט דהאי אחר שהקדיש אלא זכה בה עני אחר מכיון שהקדישה לכ"ע דלעולם לא זכה בה עדיין בשעת הקדש וכי מיתמא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ועדיין לא זכה בה מיירי שהוא כתוב אחותיו ואחרבע אמות אלו קנו לו אי נמי כיון שבידו לזכות בה שהוא קרוב ממנה יותר משום אדם הוי חשיב שפיר דבר (שלא) בא לעולם כדאמר פרק ראומר בקדושין (דף סב.) כל שבידו לאו כמחוסר מעשה דמי נטלה לאכלה כלומר אחר שזכה בה והקדישה כדפרישית שהיתה תוך ארבע אמותיו והקדישה אחר מכאן: **נטלה לאובלה מעל לפי כולה.** לפי שנתכוון לשנות כולה מרשות הקדש ולכך מעל לפי כולה נטלה ע"מ להורישה לבניו אע"כ לא נתכוון לשנות בכולה ולכך לא מעל אלא לפי טוטת הנאה שבה: **או דלמא עליך אמר** ליה ועליה דידיה שוויה הקדש. לפי גירסא זו דייק מלשון עליך וקשה דא"כ מאי פריך בסמוך מפרה שאני נהנה לך הא לא אמר ליה עליך הא ליכא למימר דבסמוך פריך מנכסי עליך וכו' דהא מדגרסינן בסיפא אי שיתנה לו במתנה ולא קתני שנתנה לו משמע דאפילו קאי ולא אנכסים לכ"ע דגרס הכא אי לא דלמא עלוייה שוי' הקדש כלא עליך: אמר ליה פשיטא דאע"ג דיהבה ליה במתנה אסור: **אלא לאפוקי מאי לאפוקי דאי נגבה מינגב אמר ליה לאפוקי דאי אומניה עליה.** הכי גרים ר"ת וה"פ פשיטא דאסור כי יהבה ליה במתנה אלא לאפוקי מאי בלומר ומה אתה לענין מה אסרה עליו וכי תעלה על דעתך לומר שאסרה עליו לענין דאי נגבה מינגב זהו תימה דלא אסרה עליו אלא כשבא לידו בגניבה דאין זו סברא לומר דאסרה דאדעתיה דמינגבא וכן כ"ל ע"כ דאי ס"ד דבמתנה מותרת הא ודאי כל זמן שבידו לא הוקדר לאסורה דבע"כ לא יקחנה וכ"ל דלענין גניבה אסרה עליו וזהו תימה כדפי' ומשני דאי אומניה עליה זה בא לאוסרה עליו דומה אסיק דאדעתיה אסיר ולעולם אימא לך דבמתנה מותרת ואע"ג שהמה סברא פשיטותא מ"מ רבא אמילתיה דאמר כבר דאסור על ידי מתנה ולהכי פריך ליה:

אמר רבא היתה לפניו כבר של הפקר ואמר כבר זו הקדש נטלה לאוכלה מעל לפי טובת הנאה שבה בעא מיניה רב חייא בר אבין מרבא כברי עליך ונתנה לו במתנה מהו כברי אמר לו כי איתיה ברשותיה הוא דאסור או דלמא עליך אמר ליה עילויה שויתיה הקדש א"ל פשיטא דאע"ג דיהבה ליה במתנה אסור אלא לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאי אומניה עלה מיגנב א"ל לא לאפוקי דאי אומניה איתיביה

דאי אתי לידיה מיניה דיליה קאמר ליה: **ולאפוקי דאי נגבה מינגב.** לאותו כבר ונתנה לו הגנב במתנה שאינו אסור בה האוחל והוא עצמו לא נתנה לו אי דלמא אע"ג דאי נגבה לא מיגנב אסור בה כדאמר מכר ומ"מ אע"ג דאי נגבה לא מיגנב אסור בה כדאמר לקמן בפרק השותפין (דף מו.) ביתך שאני נכנס שדך שאני לוקח מת או שמכרן לאחר מותר אלא שמכרן לאחר אסור דהתם נקט לאחר אסור דהתם נקט לאחר אסור לרבותא מש"ה איכא למימר דנקט רישא נמי לאחר ולאו דוקא דה"ה לו. והקשה רש"ס ז"ל מאי קמבעיא ליה דתנן בפרקין (ולקמן דף מג.) המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל חנווני הרגיל אצלו ואומר לו פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה לו הרי זה נותן לו ובא ונוטל מזה היה מהלך במדבר נותן לאחר וכו' אם אין עמהם אחר מניח על הסלע וכו' והתם ודאי לא נאמר נכסים אלו עליך דבכה"ג אפילו אפסקיה אחר נמי אסור אלא ודאי באומר נכסי עליך ואפ"ה בעבעא דאיכא אחר הא מידו של מדיר למודר אסור וי"ל דהתם במדירו מהנאתו וכיון שכן אם נותן מתנה בשעת מתנה הרי הוא נהנה ממנו אבל הכא דאמר כברי איכא למימר דשרי משום דבשעה שנהנה מן הכבר אינו של מדיר: **אמר ליה פשיטא דאף על גב דיהבה נהליה במתנה אסור דאי לא עליך לאפוקי מאי לאפוקי דאי נגבה מינגב.** בתמיה. כלומר ודאי דאף על גב דיהבה ליהליה במתנה אסר עליו כברו דאי לא לאיזה ענין אסרה עליו ומאי נפקא ליה מן איסורו הרי בעוד שהכבר שלו וברשותו אין צריך לאסרו עליו שהרי אסור ועומד הוא לו וליכא למימר דמש"ה אסרו עליו משום דאי אתי לידיה מיניה תמצא אסרה עליה דליכא דמסיק אדעתיה הכי אלא ודאי להכי אסרה כדי שלא יפליר בו שיתנה לו וכיון שכן על כרחיך אפילו לאחר מתנה אסרה עליה: **אמר ליה לאפוקי דאי אומניה עלה.** כלומר לעולם אימא לך דאי יהיב ליה במתנה שריא ליה וכי קאמר ליה עליך לאפוקי דאי אומניה עלה תתסר ליה דהשתא שעתא נמי בכרו היא: **איתיביה**

לא מעל לפי שלא זכה בה אדם ולא יצאה מרשות הקדש דהא לא נתכוין לזכות בה אלא לגורר בניו שלא יבניו ומי לא זו זו בה למ"ד המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו ולמ"ד ומי קנה הכא לא קנה משום דאיסורא לא ניחא להו דליקני הי"ש ומי אם נטלה לזכות בה לאחר אז לזכות בה מיד לבניו אלא אורחא דמילתא נקט דבל עמל דאדם לבניו והקשה ה"ר אליעזר ממי"ץ אמאי נקט כבר של הפקר דימא היתה לפניו כבר של הקדש ופי' בשם ה"ר יצחק שהכבר של הקדש היתה רחוקה ממנו הרבה ואין אדם סמוך לה שיוכל לזכות אלא הוא ואמר לכשאזכה בכבר זה תהיה הקדש וקמ"ל דאל עליה הקדש דכיון דבידו לזכות בו כדאמר בפרק אע"פ שדה זו שמשכנתי לך לכשאפדנה תקדוש דקדשה הואיל ובידו לפדות: **נטלה לאכלה.** ובעי למהדר ביה מעל דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט: **מעל לפי טובת הנאה שבה.** אם יש בה שוה פרוטה בתה שבניו מחזיקין לו טובה שלא לזכות בה לגרכם משלם פרוטה וחומשה דהקדש: **בברי עליך ונתנה לו במתנה מהו.** אי אמר כבר זה אפילו אי יהבה לאחר אסורה לו כדתנן לקמן בפרק השותפין (דף מו.) לבית זה שאני נכנס מת או שמכרו לאחר אסור וכיון דלא אמר זה אם נתנו לאחר פשיטא שמותר כדתנן לקמן לביתך שאני נכנס מת או שמכרו לאחר מותר ומיבעיא ליה אם נתנו למודר עצמו אי הוי כאחר דכיון דאמר ברברי ולא אמר זה דוקא כי איתיה ברשותיה אסור: **או עליך א"ל** ושוויה עליה בהקדש. לעולם אפילו לאחר שנתנה לו: א"ל פשיטא אע"ג דיהבה ליה במתנה אסור דעליך לעולם משמע: **אלא ברברי עליך מאי.** כיון דאפילו נתנה במתנה אסור. לשון ברברי דמשמע כל זמן שהוא שלי דוקא: **לאפוקי דאי נגבה מינגב.** בתמיה שאם גנבה ממנו שמותרת לו לפי שאתה מרשותו ולא נתנה לו במתנה וא"ש מהשוה טעמא דשרש נגנבה אית לך למשרי נמי נתנה לו במתנה כך פירש ה"ר אליעזר ממי"ץ ולא נראה דאי לא נתייאש ממנו אכתי לא נפיק מרשותיה ואסורה לו ואי נתייאש ממנו הוי כמו נתנה לאחר אלא הכי קאמר ע"כ לאפוקי דאגנבה מגנב שיהיה מותר בתמיה הא לא נפיק מרשותיה כל זמן שלא נתייאש ממנה אלא ע"כ למעוטי נתנה לו במתנה והוה מלי לשנויי למעוטי אם נתנה לאחר: **אמר ליה לאאוקי דאומניה עליה.** שאם הזמינו לאכול עמו והיה בכר מונח לפניהם על השלחן ואמר בכרי עליך ואם אמר בכר לה משמע כל הבכרות שבבית הלו דאמר בכרי דדוקא בכר שלפניהם אסר עליו ויש פרים גורסים אי נמי דאזמניה עליה ולאפוקי דאגנבה

מגנב שיורא הוא וכגון שנתייאש הימנה אי נמי לאפוקי דאזמניה וקשה לי אמאי נקט דאזמניה ליימא כגון שהיה בכר מונח לפניהם ואמר בכרי עליך לאפוקי דאי יהביה בתמתה אסור היינו דוקא כשהבכר מונח לפניהם דאיכא למימר דבכרי אחי לאפוקי שאר בכרות ונראה כפירוש הרב רבי יונה ז"ל וכגירסתו פשיטא דאי יהביה בתמתה אסור אלא אי נתנה לו במתנה הימי משכחת לה שאסרו עליו דתתם בכר אין בו כי אם הנאת אכילה ומשתמש המודר לא יאכלנה אלא כן יתננה לו המדיר ומשני דאי אגנבה מגנב שאם גנב לו בהכבר אסור המודר להנות ממנו אי נמי דאזמניה עליה לענין זה חל עליו האיסור שאסור לאזמינו עליו אמיר כשאזמינו עליו הוא נהנה כמה שהוא מכבדו ורואה בהאכילו אף על פי שעדיין לא אכיל:

ב) ל"ל דיהביה. ג) ל"ל הפקר.

מוסף רש"י

אלא בכברי עליך לאפוקי מאי. ה"ג אלא בכברי לאפוקי מאי לאפוקי מגנב, כלומר רב חייא אקשי זה לרבה דאמר דבכברי עליך אסורה אפילו נתנו לה במתנה, בכברי דמשמע מישנו לאיסור מאי אתא לאפוקי, לאפוקי שאם נגנבה והגיע אחר כך לגאחר שמותר בה, אבל אם אחרה לו אלא כל זמן שהיא בידו וברשותו אע"פ שיתנה לו יהא אסור בה, אבל אם יצאה מביתו ומרשותו יהא מותר בה אם יגיע הבכר לידו, ושני רבא לא, דאפילו נגנבה אסור בה, דבכברי היא כל זמן אלא בה מתיא, אלא בכברי אתא לאפוקי שאם הזמינו מתנה לאכול עמו מהבכר ואחר כך אסר בכברי עליך, אינו נאסר בבכר, דבכברי שלו משמע, וכיון שהזמינו קונה חלקו בבכר, ותו לא מלי למסריה עליה הוה כבר בלשון כברי, שאינו אומר בזה הלשון חלקו של מוזמן, אבל אי אמר כבר זה, חזר ממתנתו ויכול לאסור, שברי לא זכה במתנה עדיין (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

היתה לפניו כבר של הפקר. כתוב ד' אמוראי ואמר כבר זו הקדש וכיון שהוא כתוב ארבע אמותיו חל עליו הקדש כדאמרינן בפ"ק דב"מ (דף י.) דאדבע אמות של אדם קונות לו בכל מקום: **נטלה לאכלה מעל לפי כולה.** דכיון שכיון לזכות בה הוציאה לחולין ומעל דמעולה הייתו שיעור רשות שמתכוין לשנותה מרשות גבוה לרשות הדיוט ונלגב שיהא שוגג ומשלם אותה ואת חומשה: **להורישה לבניו מעל לפי טובת הנאה שבה.** אבל לפי כולה

מסורת הש"ס

ב) ל"ל דיהביה. ג) ל"ל הפקר.

ה"ג **קונם פרה שאני הנאה לך.** והכי משמע קונם יהו עליך שאר פרות שיש לי שאני מהנה לך כלומר שאין לי פרה אחרת וזו שיש לי איני משאילך אפילו לא נלא רצה להשאילו והאחרות אסורות עליו בנדר או שאמר לו נכסי אסורין עליך אם יש לי פרה אחרת אלא זו ונמצא שיש לו פרה אחרת אסור ליהנות (ג) ליהנות: **קונם קורדום שיש לי שאינו קנוי.** כלומר אלא קנייתי קורדום אחר וזה איני משאילך שאני צריך לו או שאמר לו קונם נכסי יהו אסורים עלי אם יש לי קורדום אחר אלא זה ונמצא שיש לו קורדום אחר: **בחייו אסור.** בעל הקורדום אסור ליהנות מנכסיו כל ימי חייו. אי נמי בחייו דמדיר אסורין נכסיו על המודר: **מת.** המשאיל: **או שנתנה לו במתנה.** למודר. אמר לן המורה הלי דקתני מת לא קאי אסיפא כלל דהיכי מצי קתני אסיפא [דהא] קתני נכסי עלי מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר מי מותר הרי אנפשיה קאמר אלא אריש קתני אהשאילני פרתך שאם מת המדיר מותר בפרה או בנכסים של מדיר דהא אמר נכסי (ד) ומאחר שמת לאו נכסיה דידיה איתן והכא נמי אם ניתנו לו במתנה. ואמר לן המורה דכה"ג שאני הנאה שאינו קנוי כיון לשון בני אדם [הן] (שרי) דהכי היו נודרים בירושלים ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם. קתני שניתנו לו במתנה הרי זה מותר וקשיא לרבא דאמר אע"ג דיהיב ליה במתנה אסור: **אמר לך רבא הכא במאי עסקינן כגון שניתנה לו על ידי אחר.** שבעל הפרה נתנו לאחר ואותו אחר נתנו לשואל ולהכי מותר שכבר הוציאה משאיל מרשותו כשנתנה לאחר אבל היכא דאמר ליה ככרי עליך ולא נתנה לו על ידי אחר הואיל ולא יצאת מרשותו קודם לכן אסור. ולא דמי להיכא דאיגנבה מיניה משום דהיכא דאיגנבה מיניה הואיל ולא מדעתו דבעל הכבר יצא מרשותו כעודה בידו דמי ואסור אבל היכא שנתנה לו במתנה על ידי אחר יצאת מרשותו מדעתו: **ולא קתני שנתנה לו.** דמשמע שהוא עצמו נתנו לו: **יש מעילה בקונמות.** היכא דאמר קונם ככר זה ואכלו מי הוי כהקדש מעליא דיש בו מעילה ומעל אי לא: [**מניסוה מקום**] **שנטלין עליה שכר.** ומודר היינו דאמר קונם ומדמי ליה להקדש: **קונם ככר זה הקדש.** שאמר בלשון הקדש ובלשון קונם והוא הדין נמי לא אמרה אלא בלשון קונם: **כן הוא כן חבירו מעל.** שהרי הקדישה סתם אכולי עלמא: **לפיכך.** הואיל ויש בה מעילה יש בה פדיון ויצאה לחולין דהוי כשאר הקדש: **אמר זו עלי הקדש.** כיון דאמר עלי עליה דידיה שוויה הקדש והוא מעל אם אכל חייב לשלומי: **חבירו לא מעל.** דלא אסרה אלא על עצמו וגבי חבירו הוי כחולין: **לפיכך אין לה פדיון.** שהוא עצמו אין יכול לפדותה לעולם שהרי אמר עלי ולא על אחר ואחר אין יכול למעול בה: **כן כך וכן כך.** כן אמר סתם כן אמר עלי לא מעל כן הוא וכן חבירו אף על פי שאמר הקדש כיון דאמר נמי קונם שאין מעילה בקונמות: **מי מעל.** אליבא דמאן דאמר יש מעילה בקונמות קנבי: **הא לא אסירא עליה.** דנותן: **הסירא ניחא לי דיהיב לי איסורא לא בעיתי.** כלומר דבתורת היתר קבלתיה ממך ולא בתורת איסור: **וכסבור של חולין הן** (ה) **מעל.** אעפ"כ. הכי נמי אף זה המקבל אע"פ שסבור זה המקבל שהיתר הוא כי אכלה מעל:

מתני'

איתיביה אמר לו השאילני פרתך אמר לו קונם פרה שאני קנוי לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו השאילני קרדומך אמר לו קונם קרדום (ו) שיש לי שאני קנוי נכסי עלי אם יש לי קרדום אלא זה ונמצא שיש לו אבחייו אסור מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר א"ר אחא בריה דרב איקא בשניתנה לו על ידי אחר א"ר אשי דיקא נמי דקתני שניתנה לו ולא קתני שנתנה לו בעא מיניה רבא מרב נחמן יש מעילה בקונמות או לא אמר ליה תניתוה מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש למימרא כי הקדש מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן מעילה כתנאי (ו) גקונם ככר זו הקדש ואכלה בין הוא ובין חבירו מעל לפיכך יש לה פדיון כבר זו עלי (ז) להקדש ואכלה הוא מעל חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי ר' מאיר וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי כבר עליך ונתנה לו במתנה מי מעל למעול נותן הא לא אסירא עליה למעול מקבל יכול דאמר היתירא בעיתי איסורא לא בעיתי אמר ליה המקבל מעל לכשיוציא השכל המוציא מעות הקדש לחולין כסבור של חולין הוא מועל אף זה מועל:

מתני'

איתיביה וכו' השאילני פרתך הקנויה. פרה המונחת בפניהם: **קונם פרה שאני קנוי עליך.** קונם עליך פרתי זו אם אני קניתי אלא פרה זו או שאוסר עליו כל נכסיו אם יש לו פרה אלא זו: **בחייו אסור.** אם נמצא שיש לו פרה אחרת או קורדום אחר: **מת או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר.** משום דכי מת או שנתנה לו במתנה לא פרתו ולא קרדומו ולא נכסיו הן. וקס"ד שהמדיר נתן למודר ואפ"ה שרי וקשיא לרבא דאסר: **שנתנה לו על ידי אחר.** שנתנו מדיר לאיש דעלמא ואח"כ נתנו זה למודר: **דיקא נמי דקתני שניתנו לו.** כלומר שכך היתה קבלה בידם לקרות נתנו בחירק אף על פי שאין בכתיבה שום הפרש: **ולענין הלכה** קיימא לן אע"ג דיהביה ליהליה במתנה אסור דהכי פשט ליה רבא ואסיקנא דיקא נמי דקתני כו'. וכתב הרשב"א ז"ל דכי היכי דיהבה במתנה אסור ה"ה אם לקחו מודר ממנו דחד טעמא הוא: **יש מעילה בקונמות.** האוסר דבר עליו בקונם ונהנה ממנו מי מחייב מעילה או לא מי אמרינן דעשאו כקרבן וחייב עליו אשם מעילה כנהנה מן הקדשים: **פשוט הנאה להקדש למימרא כהקדש.** דאי לא דמי קונמות להקדש הוה ליה למימר יוליך הנאה ליה המלא כדקתני בכל דוכתא (ח) אלא משום דבקונמות יש בהן מעילה כהקדש כיון דבהקדש עסיק תנא תפול הנאה להקדש: **קונם ככר זו הקדש.** שאסרה בקונם לכל כהקדש שהוא אסור לכל אדם: **אכלה כן הוא כן חבירו מעל.** דיש מעילה בקונמות: **לפיכך יש לה פדיון.** דכיון דמתסר אחולי עלמא כהקדש תפיס פדיונו: **ככר זו עלי הקדש אכלה הוא מעל.** דנהי דלא מיתסרה אלא עליה כי מתהני אינו מינה מעל: **חבירו לא מעל לפיכך אין לה פדיון.** דכיון דחבירו לא מעל לא אלים כהקדש למתפס פדיונה: **וחכ"א כן כך וכן כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות.** כן בקונם כללי שאסר לכל כן בקונם פרטי: ולענין הלכה קי"ל כר"מ דיש מעילה בקונמות דהא רב נחמן פשיט ליה לרבא ממתניתין שיש מעילה ובפ' שבועות שתים בתרא (שבועות כב:) נמי מפכינן דר"מ לרבנן הלכך קי"ל דיש מעילה. וקי"ל נמי דקונם כללי יש לו פדיון. ומסתפקא לי מאן דמעל בקונמות אי משתרי ההוא קונם לגבאי דמעיל כהקדש שיצא לחולין ע"י מעילה: **ככרי עליך ונתנה לו במתנה מי מעל.** כלומר מי מעל בנתינה זו דכיון דיש מעילה כי היכי דאמר בהקדש (ט)דנטל אבן או קורה של הקדש מעל אע"פ שלא הוציאה הכא נמי מכיון שזכה בה שייכא מעילה שילאה מרשות אוסר ונכנסה לרשות מקבל: **למעול נותן הא לא אסרה עליה.** ומכאן תשובה להרמב"ם ז"ל שכתב (בפרק) המדיר את חבירו והאכילו לוקה משום לא יחל דברו כמו שכתבתי למעלה בפ' ואלו מותרים (ז): **למעול מקבל יכול דאמר הסירא בעינא איסורא לא בעינא.** שאילו היה יודע שהוא של איסור לא היה רוצה לזכות בה ונמצא זכיה בטעות ואינה זכיה. ואע"ג דבמוציא מרשות הקדש אפשר דאפי' בטעות מעל שאני הכא שהוא לא הוציאה אלא חבירו הוציאה וזה לא עשה אלא שקבלה: **אמר ליה מקבל מעל לכשיוציא.** כלומר מהשתא אין אחד מהם מועל מהכך טעמי דאמרת אלא מיהו לכשיוציא מעל. נהי דגבי זכיה אמרינן דזכיה בטעות היא לכשיוציא לא אמרינן הכי מידי דהוה אכל מוציא מעות הקדש לחולין: **ירושלמי** (ח) גדר מן הככר מהו לחמם בו את ידיו ולא איפשיטא:

מתני'

מכנסים: **הוא מעל וחבירו לא מעל לפיכך אין לו פדיון וחב"א בין כך ובין כך לא מעל.** פירוש ואחכמים לא קאי לרישא אלא קאי לפיפא דבעי למימר בין הוא בין חבירו לא מעל ולקמה דלישנא דבין כך ובין כך משמע דקאי לכולה מלתא דר"מ ועוד משמע דאפילו לר"מ דיש בו מעילה מכל מקום אין לו פדיון ולקמה בפרק האשה רבה (ובמות דף פח.) משמע הכי יש בו מעילה משום דבחבו לפדותו אלמא משמע דיש בו פדיה בקונמות וע"ק בראש קאמר ככר זה הקדש מעל מאי קמשמע לן פשיטא דהקדש גמור יש בו פדיון ומעילה לכ"ג לפרש לרישא לא מיירי בהקדש ממש אלא בקונם בלשון הקדש שאסר הכבר לכל כמו הקדש ולכך יש בו מעילה כיון שאסר לכל בהקדש גמור ככר זה עלי הקדש דמירי בקונם שאינו אסור לכ"ע אלא לדידיה לכך אין לו פדיון דהא דאמרינן בשיש בו מעילה משום שבידו לפדותו היינו קונם שאסור לכל כמו הקדש. ואחכמים אומרים בין כך ובין כך כו' קאי אפילו לרישא משום דאין מעילה בשום קונמות וכיון שאמר הקדש בלשון קונמות אין מועלין:

לא אסרה עליה. ולא מצינו מעילה בדבר המותר לו לאדם: **איסורא לא בעי דליקני.** דכל מעילה בשוגג הוא ואינו חייבי יודע שהיא אסורה לא חייבי מקבלה אבל המוציא מעות של הקדש בשוגג מעל אע"פ שאינו היה יודע שהיא של הקדש לא היה רוצה לזכות בהם כיון שהוא עצמו לקחם כדי לזכות בהם אבל מה שנתן לו על ידי אחר מצי למימר איסורא לא בעינא למקני: **מקבל מעל לכשיוציא.** דכל דבר של הקדש ואינו יוצא עד שימעול בו והכי אמרינן במעילה האומר לשלומו אין דינך למחוני וזכר בעל הנס קונם שנתנו למחוני מחוני מעל לכשיוציא:

מסורת הש"ס

א) שבועות כב. [ע"ש ובמות דשם ומוס' יבמות פח. ד"ה אי קסבר], ב) [כגון ע"ז מט:], ג) [מגיגה י: וש"נ], ד) [לקמ טו. ד"ה הלכה], ה) [פ"ד קוה"ב], ו) ל"ל אינו מועל כו עד שיוציא.

הגהות הב"ח

(א) גמ' קונם קרדום לי כל"ל ותיבת שיש נמחק: (ב) שם ככר זו עלי הקדש כל"ל ואות לי נמחק: (ג) רש"י ד"ה ה"ג וכו' וליהנות: (ד) ד"ה אי שנתנה לו וכו' נכסי עליך ומאחר שמת וכו' והכי נמי אם: (ה) ד"ה וכסבור של חולין הן אעפ"כ מעל הכא נמי:

מוסף רש"י

שניתנה לו על ידי אחר. אבל נגנב לא להאיל ושלא מדעתו דבעל הכבר יצא מרשותו כעודה ברשותו דמי (ראה"ה בשמו). לפיכך יש לה פדיון. שתופסת פדיונה והיא יוצאה לחולין, דבהקדש כתיב (ויקרא כז) ופדה בערכך (שבועות כב.). לפיכך אין לה פדיון. להתירה לו אלא נאמר פדיון כאיסורין (שם).

פירוש הרא"ש

קונם פרה שאני קנוי. כקונם יהא עליך אם יש לי פרה אלא זו ולזו אני צריך ויש לו פרות אחרות ונאסרו נכסיו על המודר: או שנתנה לו במתנה הרי זה מותר. ותיומא דרבא שנתנה לו על ידי אחר. שנתנה לאחר והוא נתנה למודר: דריקא נמי דקתני שניתנה ולא קתני שנתנה לו. בעל פה היתה הגירסא שנורה בפיהם: לכיתרא בהקדש. דפריסנא במתני' מדקתני דדוקא להקדש צריך ליתן הבכר ואינו יכול להשאילו לאחר אלמא כל הנאה הנאה לו ממנה הרי הוא הקדש ויש לו בה מעילה: בבר זה הקדש. פירוש הקדש גמור ומילתא דפשיטא היא ולא אינטריך להך בבא כלל אלא אגב סיפא נקט: הוא מעל. דקסבר יש מעילה בקונמות: אין לה פדיון. דאין בו מעילה לכל כמו הקדש דלא אלים למתפס פדיוניה: וחכ"א אחד זה ואחד זה לא מעל. כון הוא כן חבירו לא מעל דאין מעילה בקונמות: מי מעל. אליבא דמאן דאמר יש מעילה בקונמות קנבי: הא לא אסירא עליה. דנותן: הסירא ניחא לי דיהיב לי איסורא לא בעיתי. כלומר דבתורת היתר קבלתיה ממך ולא בתורת איסור: וכסבור של חולין הן (ה) מעל. אעפ"כ. הכי נמי אף זה המקבל אע"פ שסבור זה המקבל שהיתר הוא כי אכלה מעל:

מתני'

מתני'

עין משפט נר מצוה

ט א ב מיי' פ"ט מהלי' נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רטו סעיף ח:
י ג מיי' פ"ד מהלכות מעילה הלכה ט:
יא ד מיי' שם הלכה י:
יב ה מיי' שם פ"ו הלכה יא:

גליון הש"ם

בהר"ן ד"ה מת וכו' וק' לרבא דאמר. ק"ל הא רבא פשט רק מכח הוכחה דאילו ככרי עליך לאפוקי מאי וכדפי' הר"ן בעל' וחזו שיך בכבר דשתם הנאת ככר רק לאחילה וכמ"ש הרא"ש אבל הכא בפרה ובקורדום נ"ש הוכחה זו דבא לאפוקי בעוד שהפרה שלו אסור להשאילו ליהנות ממנה אם כן י"ל דרבא מודה בזה דמותר בנותן במתנה וע"ע: בהר"ן ד"ה דיקא נמי וכו' שאין בכתיבה שום וכו'. וכיולא בזה מתוכות ג ע"ב:

תוספות

קונם פרה שיש לי שאני הנאה לך נכסי עליך אם יש לי פרה אלא זו. שני נדרים הוו ולא קאמר שאומר לו קונם פרה שיש לי שאוכל ליהנות לך ממנה כלו' שאין לי פרה אחרת ואם יש לי אהא קונם עליך או שאמר בלשון הזה נכסי עליך קונם אם יש לי פרה אלא זו שאני עושה בה מלאכתי ונמצא שיש לו פרה אחרת ועתה נאסרה הפרה והנכסים עליו וגבי קונם נמי ר"פ כדפירשתי: מת או שנתנה לו במתנה מותרת. מת דאו לא מיקרו פרה וקרדום שלו וכן שנתנה לו במתנה מותרת וקס"ד שנתנה המדיר למודר ומשני שיתנה לו על ידי אחר לפירוש שני דלעיל ניחא דפריך מנתנה לו במתנה דאפרה ואקרדום קאי ואע"ג דלא אמר עליך אבל לפי' ראשון דלעיל דדייק מעליך קשה מאי פריך מנתנה לו פרה וקרדום הא לא אמר עליך וי"ל דלפי פירוש ראשון גרס שיתנו לשון רבים וקאי נמי אנכסים ודוחק הוא שבכל הספרים גרס' שיתן לשון יחיד דמשמע דקאי דוקא אפרה ואקרדום לכ"ג כפירוש שני וא"ת אמתי היא גופה מקשה לך אמאי לא תנא שיתנו משום נכסים הלא מיירי תשנה גם מנכסים וי"ל מ"מ לא נחת לאשמועינן לאשריותא דפרה וקרדום שהיה רוצה ליטול ממנו היה עיקר הנדר וגם בכלל נכסים הם דמיתסר נמי בנדר

מירי בקונם שאינו אסור לכ"ע אלא לדידיה לכך אין לו פדיון דהא דאמרינן בשיש בו מעילה משום שבידו לפדותו היינו קונם שאסור לכל כמו הקדש. ואחכמים אומרים בין כך ובין כך כו' קאי אפילו לרישא משום דאין מעילה בשום קונמות וכיון שאמר הקדש בלשון קונמות אין מועלין: